

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

นำฝน รัตนวงศ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กรณีศึกษา : บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี มานะเกษม , 75 หน้า

ISBN :

ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเกิดขึ้น ศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามการประเมินการวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกย่องการศึกษาระดับบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ นับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

ผลการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอนั้นได้เข้ามาช่วยให้เกิดการบริหารงานกันเองของคนในหมู่บ้าน เกิดเงินทุนหมุนเวียน แหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำ โดยสมาชิกกองทุนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนว่าจะเข้ามาช่วยเหลือให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยมีการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบ บร.ต่าง ๆ การสัมภาษณ์ การสังเกต กลุ่มตัวอย่างคือประชากรในหมู่บ้านหนองอีเหลอ การพัฒนากองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอให้มีความยั่งยืนนั้นควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองในการขายผลผลิต มีการแนะนำจากภาครัฐในการหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ และมีการติดตามตรวจสอบการใช้เงินของสมาชิกผู้กู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....นำฝน รัตนวงศ์.....

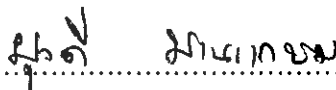
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ยุวดี มานะเกษม.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมที่ปรึกษา.....

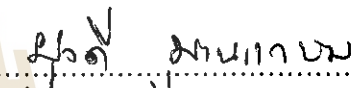
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการตรวจสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุดี มานะเกษม)

กรรมการสอบ

 (ผศ. ดร. ยุดี มานะเกษม)

 (ผศ. ดร. หริโศ บุคคว)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่หมู่บ้านหนองอีเหลอ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี มานะเกษมและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หัสไชย บุญจูง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือผู้ทำสารนิพนธ์มาโดยตลอด ผู้ทำสารนิพนธ์รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้อุทิศเวลาในการประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทั้งด้านแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางด้านการวิเคราะห์และการประเมินโครงการ นอกจากนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของ นายเสนาะ อินพันธ์ ประธานกองทุนหมู่บ้าน นางนงนุช ทองอ่อน เลขาธิการกองทุนหมู่บ้าน นายสมบูรณ์ ผลสันเทียะ นายอนันต์ แก้วโสภา ที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประชากรในหมู่บ้านทุก ๆ ท่าน และบัณฑิตกองทุนตำบลปากช่องที่ให้ความช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ทำสารนิพนธ์หวังว่ารายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจบ้าง

นางสาวน้ำฝน รัตนวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีการดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ..	7
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544...	10
2.3 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองฮีเหล็ก.....	12
3. หลักการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ฯ.....	19
3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ.....	19
3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านฯ.....	20
3.3 หลักการพิจารณาเงินสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ.....	21
3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4. หลักการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	
1. วิธีการประเมินโครงการฯ.....	25
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	25
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	26
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการฯ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	33
1.1 บริบทระดับประเทศหรือระดับมหภาค.....	33
1.1.1 ความยากจนของคนในประเทศ.....	33
1.1.2 นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ...	34
1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ.....	35
1.1.4 สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน.....	35
1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน.....	36
1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นในชนบท.....	37
1.2 บริบทระดับชุมชนหรือระดับจุลภาค.....	32
1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองอีเหลอ.....	36
1.2.2 สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านหนองอีเหลอ.....	37
1.2.3 เศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหนองอีเหลอ.....	38
1.2.4 ด้านวัฒนธรรม.....	39
1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ	39
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	41
2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า.....	41
2.2 ผลการประเมินกระบวนการ.....	43
2.3 ผลการประเมินผลผลิต.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้.....	47
4. สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	49
5. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์.....	50
6. การเกิดองค์การและเครือข่ายการเรียนรู้.....	51
7. ความเข้มแข็งของชุมชน.....	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
1. สรุปผลการดำเนินการ.....	52
2. อภิปรายผล.....	53
3. ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก ก ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	58

บทที่ 1

หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงค่อนโยบายรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า

“การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจาย โอกาสแก่ชีวิตของประชาชน”

จากนั้นมาจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

เพื่อให้นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย เพราะมีการระบุดเงินถึงวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีจำนวนถึง 74,881 กองทุน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนา และติดตามการประเมินการวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ นับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

โดยในที่นี้ได้เลือกพื้นที่ บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

- 2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 - 2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 2.1.4 เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
 - 2.1.5 ประชาคมในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง
- 2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย (ใช้ บร.7) และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด (ใช้ บร.2)

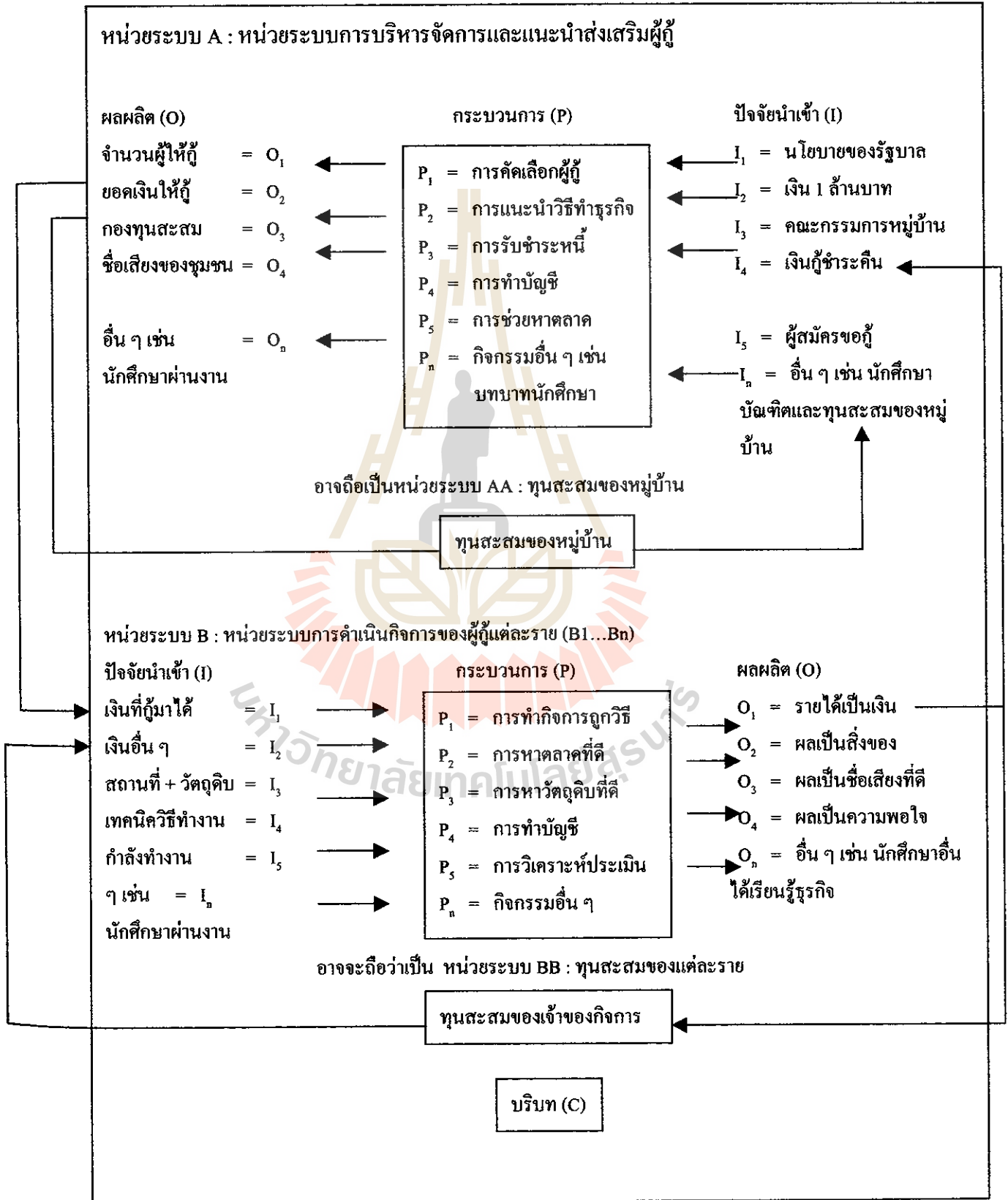
กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) โดยที่อักษร CIPP มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซัพพลายโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

จากแผนภูมิที่ 2 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้จึงประกอบ ด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่หน่วยระบบการจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละ ราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ กระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ตามราย การต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำ เข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้ แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำ ดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้ กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และ ประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

วิธีการดำเนินการ

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านหนองอีเหลอ

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่ม เดิม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ
- 3) ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ
- 4) ผู้ศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้จัดตั้งขึ้น เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น มีความสามารถในการจัดระบบและการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องร่วมกันเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการสร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ เป็นต้น

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านชุมชนเมือง เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุน ในด้านวิชาการ และด้านการจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวม ทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยระเบียบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มีเนื้อหาสาระ ดังนี้

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ซึ่งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และถ้าจะพ้นจากตำแหน่ง ได้ก็เมื่อมีการ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการ จัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรร ให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ราชการ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานมีอำนาจ มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ของคณะกรรมการ และของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน

- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการ
กองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย
ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน เสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยสำนักงาน
มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
 3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางในการ
บริหาร
 5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ
 6. สนับสนุนให้มีการประชุมและฝึกอบรมบุคลากร
 7. เสนอความคิดเห็น สนับสนุน ปรึกษาหารือ แก่คณะกรรมการ
 8. รายงานผลการปฏิบัติงาน

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกอง ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 1 กล่าวถึงความหมายของคำที่ใช้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 2 กล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน แหล่งเงินทุน โดยมาจากเงินอุดหนุนของรัฐ

บาล เงินกู้ยืม ดอกผลหรือประโยชน์จากกองทุน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกฎข้อบังคับที่คณะกรรมการต้องปฏิบัติในการจัดสรรเงินกองทุนแก่สมาชิกกองทุนด้วย

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขานุการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ปลัดกระทรวง และอธิบดีกรมต่างๆ ด้วย

คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุน
2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการ
3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ
4. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบข้อบังคับกองทุนตามแผนงานของรัฐ
5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับจังหวัด โดยให้ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนจากกระทรวงต่างๆ และธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน้าที่ของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดมีดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุน
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
3. สนับสนุนความพร้อม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน
4. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกองทุนต่างๆ ในจังหวัด
5. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด
6. แต่งตั้งคณะทำงาน และปฏิบัติตามหน้าที่อื่น

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด หน้าที่อำนาจความรับผิดชอบของคณะกรรมการมีดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์
2. ออกระเบียบหลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำระเบียบสมาชิก
4. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

5. พิจารณาการให้กู้
6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
7. จัดประชุมสมาชิกเพื่อทำการตกลง
8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

เกี่ยวกับเงินที่มาจากเงินกองทุน เช่น ดอกเบี้ย เงินกู้ยืม คุณสมบัติของสมาชิกกองทุน การรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก การประชุมและการออกเสียงในการประชุม

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงเงื่อนไขการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุน คือรายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ถ้ามีผู้กู้รายใดต้องการกู้เกินสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท การชำระเงินคืน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดและแจ้งให้สมาชิกทราบ และมีกรตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ และกำหนดให้ทำทำงบการเงินภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี และกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการกองทุน ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ที่ 6 เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างลักษณะนิสัยการอดออม เสียสละเอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนด

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ที่ 6

2. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 92 หมู่ที่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป
4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - (2) เพื่อส่งเสริมในการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้นการฝากเงินสัจจะ และรับฝากเงิน
 - (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
 - (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ
 1. เป็นคนเก่ง ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบ
 4. เป็นคนเก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน
5. แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
 - (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - (2) เงินกู้ยืม
 - (3) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
 - (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - (6) เงินค่าหุ้น
 - (7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
 - (8) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุน ได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระผูกพันอื่นใด
6. คุณสมบัติของสมาชิก
 - (1) เป็นผู้พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองอีเหลอเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน

- (2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน
- (3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- (6) มีเงินฝากตั้งจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

7. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (1) ยื่นขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นงานหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร
- (3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

8. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะ นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิกทันที

9. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนน 2 ใน 3 ของผู้ร่วมเข้าประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
- (8) มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

10. สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆกับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

11. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี
12. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรเป็นรายละ 20 บาท โดยต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 แต่ต้องชำระภายในวันขึ้นโบสมัคร
13. หุ้่นๆหนึ่งมีมูลค่า 10 บาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้่นอย่างน้อย 10 หุ้่น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้่นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้่นและเพิ่มหุ้่นได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน
14. บุคคลในครอบครัวของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สามารถเข้าร่วมถือหุ้่นได้โดยไม่จำกัดจำนวนบุคคล แต่ครอบครัวนั้นจะได้รับสิทธิกู้ได้เพียงคนเดียว
15. วิธีการชำระหุ้่น จ่ายเป็นเงินสดเท่านั้น
16. เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องฝากเงินสัจจะทุกเดือนๆละเท่าๆกัน ในวงเงิน 20 บาทต่อเดือนและสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน สามารถเพิ่มจำนวนฝากสัจจะได้ปีละ 1 ครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถปิดบัญชีได้ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก
17. เงินรับฝาก สมาชิกสามารถนำเงินฝากไว้กับกองทุนได้ ในวงเงินสูงสุดไม่เกิน 5,000 บาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนในหนึ่งเดือน และจะถอนได้ไม่เกิน 1 ครั้งต่อเดือน โดยจะได้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อเดือน
18. สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้และความชำนาญเพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวน 15 คน
19. คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกองทุน, เลขานุการ ทรัพย์คุณิ ผู้ตรวจสอบภายในและประชาสัมพันธ์กองทุน ที่ปรึกษากองทุน 8 คน
20. กรรมการกองทุน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด
 - ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย กรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 30 วัน
 - กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งวาระอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้

21. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

22. คณะกรรมการกองทุน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ ดูแล กำกับ จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- (2) ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
- (3) รับสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก
- (4) ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนกำหนด หรือ มอบหมาย

23. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
- (2) เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
- (3) แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติ หรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
- (4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน

24. ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อประธานกรรมการกองทุน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

25. ถ้าประธานประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในคราวใดคราวหนึ่งได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมในคราวนั้น

26. เหนรัญญิกกองทุนมีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บและดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุน รวมทั้งการจัดทำบัญชี ตลอดจนควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบ และเกิดประโยชน์อันสูงสุด

27. เลขานุการกองทุน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดและทำบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

28. ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแลเงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

29. ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ผลิตเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตลอดจนให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

30. กรรมการกองทุนอื่นๆ ให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดและมอบหมาย

31. คณะกรรมการกองทุน ต้องจัดให้มีการประชุม 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธาน อาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยถึงหนึ่งของ จำนวน กรรมการทั้งหมด จึงครบองค์ประชุม
32. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก และกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนเสียงได้ 1 เสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก 1 เสียง หรือเป็นผู้ชี้ขาด
33. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้
- (1) การพัฒนาอาชีพ
 - (2) การสร้างงาน
 - (3) การเพิ่มรายได้
 - (4) ลดรายจ่าย
 - (5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน
34. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่จะประสงค์ขอกู้จะต้องจัดทำโครงการ เพื่อกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
35. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถขอกู้ตามข้อ (1) (2) (3) และ (4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการ ได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
36. วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ (1) (2) (3) และ (4) ให้สมาชิกรายหนึ่งกู้ไม่เกิน 20,000 บาท
- ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยแต่การอนุมัติผู้กู้ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
 - โครงการที่สมาชิกขอกู้ตามข้อ 33 (5) ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่ออันจำเป็น หรือประโยชน์ แต่จะให้กู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินไม่เกินรายละ 5,000 บาท
37. การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้ และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการตามที่ขอกู้ ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด
38. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทจะต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบ และเงื่อนไขที่กำหนดทุกประการ
39. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

- (1) เงินกู้ตามข้อ 3 (1) (2) (3) และ (4) ให้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คน สำหรับเงินกู้ตามข้อ 33 (5) ให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว
40. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังนี้
- (1) เงินกู้ตามข้อ 33 (1) (2) (3) และ (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี
- (2) เงินกู้ตามข้อ 33 (5) ให้ผู้กู้เต็มจำนวนพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน (6 เดือน)
41. อัตราดอกเบี้ย
- (1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อัตราหนึ่งต่อเดือน
- (2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละสามต่อปี
42. ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ไม่ส่งดอกเบี้ยตามสัญญาจะต้องถูกปรับในอัตราร้อยละศูนย์ห้าบาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ จากคณะกรรมการกองทุน
43. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนจะได้ปีบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรอง ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำผลกำไรสุทธิจัดสรรได้ดังนี้
- (1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 15
- (2) เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 15
- (3) เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ในอัตราร้อยละ 5
- (4) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละ 10
- (5) เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้านอัตราร้อยละ 10
- (6) เพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 10
- (7) เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละ 20
- (8) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 15
- (9) และอื่นๆตามที่คณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 5
44. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝาก และบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้ง และตีพิมพ์ประกาศอย่างเปิดเผย ณ.ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบทั้งนี้โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้
- (1) บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- (2) รายรับ และรายจ่ายของกองทุน
- (3) สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

45. คณะกรรมการกองทุนผู้มีหน้าที่ในการนำเงินกองทุนไปเปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองฮีเหล็ก และจ่ายเงินทุนหมู่บ้านให้แก่สมาชิกผู้กู้ มีจำนวน 3 ตำแหน่ง คือ ประธานกองทุนหมู่บ้าน เลขานุการ และเหรัญญิก

46. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

- (1) ประธานกล่าวเปิดการประชุม
- (2) เรื่องที่แจ้งในที่ประชุมทราบ
- (3) รับรองรายงานการประชุมที่ผ่านมา
- (4) พิจารณาเรื่องที่ค้างในที่ประชุมครั้งก่อน
- (5) เหรัญญิกรายงานฐานะทางการเงิน
- (6) วาระที่ต้องการพิจารณา
- (7) เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)
- (8) สรุปผลและปิดการประชุม

บทเฉพาะกาล

บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับนี้จนกว่าจะได้มีการแก้ไข หรือยกเลิก

ระยะเวลาภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกองทุนประเมินการดำเนินงานตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวไว้

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

- ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
- เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
- เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

โดยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองฮีเหล็ก จะมีเจ้าหน้าที่พัฒนาการอำเภอปากช่องเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนเฝ้าติดตามการดำเนินงานการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติไม่ขัดกับระเบียบการดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในศาสนา ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษความผิดที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นแบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้

กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งใน
ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
4. ทวนการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ
สนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ

6 การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงิน
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด
นครราชสีมา มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ดังนี้

- (1) เป็นผู้ที่ทำนุหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองอีเหลอเป็นระยะเวลาไม่น้อย
กว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- (2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- (3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- (4) เป็นผู้ทีคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- (6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของ
จำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
- (7) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน
สองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า
จำนวนที่กำหนดที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุม
สมาชิกเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง
ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็น

- (8) ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุม การกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแต่ละราย
- (9) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขสัญญาที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับการอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

รวมทั้งการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ควรจะมีการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอก จากภายใน คือ การตรวจสอบจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากภายนอก คือจากบัณฑิตกองทุน และเพื่อเป็นการสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1. รูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ซีพีพีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234 ดังนี้

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อป้องกันจุดอ่อนจุดค้อยของการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อป้องกันผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพพี จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการประเมินเป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบเหมาะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

แบบจำลองชีพพีจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสถานะแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

วิธีการประเมินสภาพแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

- 1.1 Contingency Model เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมเพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น
- 1.2 Congruence เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างปฏิบัติจริง กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบโครงการ โดยดูว่าข้อมูลนั้นมีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดการโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ การประเมินในปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการ

อนุมัติลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้นตอน การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

บทที่ 3

รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านหนองอีเหลอเป็นวิธีการประเมินเชิงระบบในการประเมินจะใช้ระบบ ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งแบบจำลองซิปป์ โมเดล ระบุว่าประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น
- 1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คำว่า **ประชากร (Population)** ที่มีใช้ในการวิจัยมีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตอื่น ๆ เช่น วัตถุ หิน แร่ธาตุต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรหนึ่งดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องและผู้วิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญเนื่องจากประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะเพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถแจ้งจำนวนประชากรทั้งหมดได้ว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด

2) ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจกแจงประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด

ความสำคัญของประชากรนั้นจะส่งผลถึงความชัดเจนในทิศทางการศึกษา การสำรวจข้อมูลที่มีกรอบชัดเจน ตลอดจนการสรุปผลอ้างอิง ในที่นี้ใช้กลุ่มประชากรหมู่บ้านหนองอีเหลอ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนที่ผู้ทำสารนิพนธ์นำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยกันเช่น กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากร
- 2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

กลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านหนองอีเหลอ คือ

จำนวนครัวเรือน	196	ครัวเรือน	
จำนวนประชากร	743	คน	แบ่งเป็นชาย 364 คน หญิง 379 คน
สมาชิกผู้กู้	57	ราย	

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการดำเนินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัยหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น กระบวนการที่นำมาใช้ในการหาคำตอบของปัญหา ต้องเป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผลมีความน่าเชื่อถือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาวิจัยมีหลายประเภท อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและ โครงสร้างของสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ตัวชี้วัดของระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ ตัวชี้วัดระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือ ความล่ม สลายของท้องถิ่นชนบท

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน ไร่ไป่งประทุน สภาพ ป่าไม้และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำมาหากินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ไร่ไป่งประทุน ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้คือ

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองอีเหลอ
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหนองอีเหลอ
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือ สิ้นทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของท้องถิ่น

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของหมู่บ้าน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1,000,000 บาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
 - 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4 ท้องถื่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด

คือ

- 1.1.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
 - 1.1.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแล
 - 1.1.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
 - 1.1.4 หนี้สินนอกระบบของผู้ดูแล
 - 1.1.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล
 - 1.1.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.1.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่และวัสดุคิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
 3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้ดูแลได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้ดูแลขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้ดูแลได้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

- 1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- (1) การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือวิจัยที่ต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งในที่นี้คือผู้ทำสารนิพนธ์เองมาทำการวัด โดยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการจดบันทึกข้อมูล ควรใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ ไม่ควรให้นานเกินไป
- (2) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่อาจใช้เขียนตอบ กรอกข้อความสั้น ๆ หรือตอบยาว ๆ ก็ได้ รูปแบบที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์คือ
 - แบบสอบถามปลายปิด (Closed Form Questionnaire) คือมีข้อความและคำตอบให้ผู้เลือกตอบ โดยมีตัวเลือกตอบ 3 ข้อ (ปร.2)
 - แบบสอบถามปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
- (3) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้ทำสารนิพนธ์กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้นำชุมชน สมาชิกหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุน
- (4) การจัดเวทีประชาคมระดับตำบล เป็นการระดมความคิดเห็นของตัวแทนในหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลปากช่อง เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ
- (5) จปฐ 2. 2544
- (6) กชช 2ค. 2544
- (7) หนังสือกองทุน หมู่ 6 บ้านหนองอีเหลอ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- (8) ระเบียบบังคับ คณะกรรมการกองทุน 1 ตำบลบาท หมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน และจะทำการประเมินถึงสถานการณ์ 10 เดือนที่ผ่านมาของหมู่บ้าน และประสิทธิภาพของการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพี่ด้งกำหนดไว้ในบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้ 5 ตอน ดังนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

ความยากจนระดับประเทศ

หลังจากที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อให้ประชาชนในชนบทมีรายได้ที่ไม่เพียงพอ กับภาระค่าใช้จ่าย เป็นผลมาจากปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งมีภาระหนี้สินสูง ในขณะที่ประชาชนในเมืองมีรายได้ไม่มั่นคง อันเป็นผลมาจากการปรับตัวของภาคธุรกิจ โดยการเลิกกิจการ การปรับลดค่าใช้จ่าย หรือขนาดขององค์กร ในขณะที่กำลังซื้อภายในประเทศยังไม่เข้มแข็งพอ

ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงกำลังเผชิญ กับปัญหาการถดถอยของขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมหลายประเภท ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการที่มีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำกว่า เช่น ประเทศจีน เวียดนาม รัฐบาลยังมีข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายการคลัง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากภาระหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นมา ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ในช่วงที่รัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศนั้น เงินใจปัจจัยสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ โลกยังไม่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้ค้ารายใหญ่ของไทยมีแนวโน้มเศรษฐกิจที่ชะลอตัว จากการที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทย ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังคงพึ่งพิงเศรษฐกิจโลกมาก โดยมีการส่งออกสูงถึงร้อยละ 58 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกย่อมส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย

ดังนั้นรัฐบาลได้เร่งดำเนินมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นการลงทุน และการบริโภคภายในประเทศ โดยมีเป้าหมายในการหยุดยั้งการหดตัว ของเศรษฐกิจ

พร้อมกันนั้น รัฐบาลได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมใหม่ โดยมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ การสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อยกระดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง กับการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ กับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด เร่งดำเนินการฟื้นฟูให้ระบบสถาบันการเงินกลับคืนสู่ภาวะปกติ สามารถอำนวยสินเชื่อ เพื่อการลงทุนของภาคเอกชนตามปกติ ตัว เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามปัจจุบันรัฐบาลได้มีการออกนโยบายออกมา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ซึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถึงแม้จะเบื้องต้น แต่ก็ยังทำให้ประชาชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จบ้างเป็นบางส่วน เนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนจากสิ่งที่เคยเป็นอยู่ต่อไป

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

นโยบายและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

โดยมีนโยบาย ดังนี้

- 1) ปรับปรุงโครงสร้างการผลิต และการส่งเสริมการลงทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่กษะฝีมือ ภูมิปัญญาไทย ศักยภาพในการผลิต และการตลาด และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศให้สมดุล กับการพึ่งพาจากต่างประเทศ
- 2) เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน และเชื่อมโยง กับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ที่จะก่อให้เกิด ผลต่อเนื่องต่อการปรับ โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม
- 3) พัฒนาบุคลากร และแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต สนับสนุนมาตรการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ โดยจัดการให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
- 4) พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุน และส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผลักดัน ให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต และการตลาด

5) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้ง และการดำเนินงานของ กองทุนร่วมทุน ตลอดจนระบบการค้าประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและ ขนาดเล็ก

6) สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับเศรษฐกิจใหม่

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจทำให้ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทย เมื่อช่วงระยะ 6 เดือนแรกปี 2544 ขาดดุล 0.5 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ รัฐบาลจึงมีนโยบาย ที่จะยกระดับนโยบาย ด้านการค้า ต่างประเทศจากการเน้นเพียงเร่งรัดการส่งออก ในทุกระดับสู่การพัฒนาเครือข่าย การ ตลาดเข้าสู่ตลาดโลก และสามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง ได้อย่างทัน การณ์ ทำให้ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2545 นั้น ไทยเกินดุล 1.3 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ ทั้งนี้โดย ในด้านการพาณิชย์ จะสนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชน ยกกระดับความพร้อมในการเผชิญ การ แข่งขันเสรีในเวทีการค้าระหว่างประเทศ การพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทย เป็นหนึ่งในศูนย์กลาง การค้าสินค้าและบริการ ในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการแสดงสินค้าระหว่างประเทศ ส่ง เสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารราชการของหน่วย งาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ในด้านการค้าสินค้าและบริการและทรัพย์สิน ทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่น เร่งพัฒนาคุณภาพสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย เช่น ไก่สดแช่แข็ง ยางพารา สับปะรดบรรจุกระป๋อง และสินค้า อุตสาหกรรม เช่น สิ่งทอ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีคุณภาพมากขึ้น

สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

รัฐบาลมีนโยบาย ในการฟื้นฟูสภาพ และคุณภาพ การป้องกันการเสื่อมโทรม หรือการสูญ สิ้นไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน โดยจะบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และ ความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ชุมชนในการควบคุมและกำจัดการภาวะ สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณา ในการศึกษา ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลักดันการนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วม มาใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา เทคโนโลยีมาใช้ในการนี้กำหนดมาตรฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศและสร้างมาตรการ ในการ

ควบคุมการนำเข้าสารเคมีสารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว

ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

โดยส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงน้อยสาเหตุที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง การที่รายได้ของครัวเรือน ลดลงในปี 2544 นั้นส่วนหนึ่งเนื่องมาจากรายได้ จากการเกษตรลดลง เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ สาเหตุที่สำคัญลำดับต่อมาคือ ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่สูงขึ้น และภัยธรรมชาติจากภาวะภัยแล้งและน้ำท่วม ทำให้รายได้จากการเกษตรลดลง โดยครัวเรือนทั่วประเทศที่มีรายได้รายได้ลดลง รายได้จากการประกอบธุรกิจ ที่ไม่ใช้การเกษตรลดลงและเลิกกิจการ การลดลงของเงินช่วยเหลือ ที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลงส่วนใหญ่แก้ไขหรือบรรเทาปัญหา โดยการกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน

บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

อาชีพชนบท มักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การพึ่งพาธรรมชาติสูง โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้วิถีชีวิตผูกพันกับประเพณี ความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติสูงกว่าคนในเมือง ถ้าปีใดฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ผลผลิตทางการเกษตรก็จะได้รับความเสียหาย หรือผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำด้วยเหตุนี้เองทำให้คนในชนบทต้องละทิ้งถิ่นฐานไป เพื่อหางานในเมืองรวมถึงความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการสื่อสารยุคใหม่ โทรสาร โรงแรม ร้านอาหารที่ทันสมัยยังมีอยู่น้อย ความเจริญของชนบทจึงล่าช้ากว่าชุมชนเมือง ดังนั้นในการรับรู้ข่าวสารเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ฉะนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จึงต้องผนึกกำลังดำเนินการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองอีเหลอ

หมู่บ้านหนองฮีเหลอก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 หรือเมื่อ 71 ปีมาแล้ว โดยมี นายอ่อน ศิริรัตน์ เป็นผู้เข้ามาบุกเบิกเป็นรุ่นแรก ๆ โดยคนในหมู่บ้านที่อยู่ดั้งเดิมทำอพยพมาจากจังหวัดศรีสะเกษ เข้ามาทำไร่เลื่อนลอยในบริเวณหมู่บ้าน เมื่อทำไร่ไม่ได้ผล ก็ขายที่ให้กับคนในจังหวัดสระบุรีและจังหวัดนครราชสีมา และอพยพไปยังพื้นที่อื่นหมดแล้ว

ที่มาของชื่อหมู่บ้านหนองฮีเหลอ เนื่องจากแต่เดิมในสมัยที่เริ่มมีคนเข้ามาอยู่อาศัย มีหนองน้ำ(ปัจจุบันอยู่ข้างโรงเรียนบ้านหนองฮีเหลอ) และยังไม่มีคนเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านมากนัก มีเพียง 2 ครัวเรือน ไม่ค่อยมีคนแปลกหน้าเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้เป็นการแปลกที่วันหนึ่งมีผู้หญิงคนหนึ่งยืนอยู่ทางหนองน้ำลักษณะท่าทางเหมือนหาทางไปไม่ได้ (ตรงกับภาษาอีสานว่าเหลอ) นายอ่อน ศิริรัตน์ เห็นว่าเป็นเรื่องแปลกที่มีผู้หญิงแปลกหน้าเข้ามา จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหนองฮีเหลอ

ในปัจจุบันหมู่บ้านหนองฮีเหลอแบ่งออกเป็น 4 คุ่ม คือ คุ่มหนองฮีเหลอ คุ่มหนองยางใต้ คุ่มหนองยางเหนือ คุ่มหนองตะเคียน แต่ละคุ่มมีพื้นที่ห่างกันพอสมควร

หมู่บ้านหนองฮีเหลอมีลักษณะพื้นที่เป็นดินขุดปากช่อง มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกพืชไร่

ทิศเหนือ จรดกับบ้านโนนสมบูรณ์

ทิศตะวันออก จรดกับบ้านหนองตาแก้ว

ทิศใต้ จรดกับบ้านโนนอารีย์

ทิศตะวันตก จรดกับบ้านแก่นท้าว

สำหรับสภาพภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อนระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน มีอากาศร้อนจัด ประมาณ 35 – 41 องศาเซลเซียส

ฤดูฝนระหว่าง เดือนพฤษภาคม – เดือนกันยายน ประมาณ 30 – 38 องศาเซลเซียส

ฤดูหนาวระหว่าง เดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม อากาศหนาว ประมาณ 8 – 20 องศาเซลเซียส

สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองฮีเหลอมีพื้นที่ทางการเกษตรในการปลูกพืชไร่ 5,090 ไร่ คือ อ้อย ข้าวโพด เป็นที่สวน 1,190 ไร่ คือ น้อยหน่า มีพื้นที่บางส่วนที่ทำการปลูกผักแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และยังมีอาชีพเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ คือ ไล่ 200 ตัว สุกร 30 ตัว โดยในอดีตคนในหมู่บ้านจะมีอาชีพปลูกฝ้ายด้วยแต่ปัจจุบันได้ทำการเลิก เมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 เนื่องจากสาเหตุ ต้นทุนด้านยาฆ่าแมลงศัตรูพืช และคนงานเฝ้าไร่สูง และอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นคืออาชีพทำสวน มะม่วง น้อยหน่า

มะขามหวาน โดยเริ่มเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2523 และอาชีพรับจ้างที่รีสอร์ต เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2536

ลักษณะพื้นที่ป่าของหมู่บ้านหนองอีเหลอ เป็นป่าโปร่ง ทุ่งโล่ง ในอดีตมีหนองน้ำมากกว่าปัจจุบันแต่อยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านอื่นที่ได้ทำการแยกตัวออกไปแล้ว

ทางด้านระบบสาธารณูปโภคของหมู่บ้านหนองอีเหลอ

ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านเป็นถนนแบบถนนดิน

เป็นถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ. 2507 ยาว 15 กิโลเมตร

เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2533 ยาว 4 กิโลเมตร

ถนนในหมู่บ้านยาวทั้งหมด 19 กิโลเมตร

ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2532

ประปาเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2536

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหนองอีเหลอ

อาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. ทำไร่ข้าวโพด ทำไร่อ้อย
2. ทำสวนน้อยหน่า สวนมะม่วง สวนมะขามหวาน สวนขนุน
3. เลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ วัวนม เป็นต้น
4. รับจ้าง

เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะเป็นทางด้านเกษตรกรรม เพราะฉะนั้นจึงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ราคาขายแม่แลง , บัญ , การจ้างคนงานตัดอ้อย หักข้าวโพด ในการเป็นต้นทุนการผลิต และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ประกอบอาชีพรับจ้าง โดยการทำไร่ข้าวโพดนั้น มีจำนวน 169 ครัวเรือน ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้านประมาณ 6,668,000 บาทต่อปี

ทำไร่อ้อย จำนวน 4 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน 25,700,000 บาทต่อปี

ผลผลิตของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะส่ง ไปจำหน่ายที่

1. ข้าวโพด ส่งไปขายที่จังหวัดนครราชสีมา
2. มะม่วง มะขามหวาน ขนุน ส่งไปขายที่จังหวัดนครราชสีมา
3. อ้อย ส่งไปขายที่จังหวัดสระบุรี

รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน ต่อครัวเรือน 18,000 บาทต่อปี

ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านหนองอีเหลอมีวัดประจำหมู่บ้าน คือ วัดทองอ่อนสามัคคี เจ้าอาวาสท่านปัจจุบัน พระยังมีประเพณีที่สำคัญส่วนใหญ่ก็จะเป็นประเพณีวันสำคัญทางศาสนาตามปฏิทินในแต่ละปี คือ

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณีขึ้นปีใหม่
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณีวันมาฆบูชา
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณีวันสารทไทย
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณีวันสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณีวันวิสาขบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณีวันเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณีวันแม่แห่งชาติ
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณีวันออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณีวันลอยกระทง ประเพณีเข้าปรีวาสกรรม
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณีวันพ่อแห่งชาติ

นอกจากนี้แล้วยังมีวัฒนธรรมประเพณีทั่วไป เช่น การขึ้นบ้านใหม่ บวชนาค แต่งงาน งานศพ เป็นต้น

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี

ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งสำหรับบ้านหนองอีเหลอ สิ่งที่สามารถแสดงถึงความเป็นชุมชนเข้มแข็ง คือ

ผู้นำชุมชน ของหมู่บ้านหนองอีเหลอแบ่งเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ต. พัฒนาชุมชน ครูใหญ่โรงเรียนบ้านหนองอีเหลอ พระสงฆ์ ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเหมือนกับผู้นำที่ทางราชการแต่งตั้งนั้น ได้แก่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้าน

และได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ทางด้านเศรษฐกิจคือ

ตาราง 1 กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านหนองอีเหลอ

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	วันที่จัดตั้ง	เงินทุนสะสม (บาท)
1.	กองทุนพัฒนาสตรี	- ทำน้ายาล้างจาน - คุ้มไปประกอบ อาชีพ	24	5 กันยายน 2543	7,043
2.	กองทุนประปาหมู่บ้าน	- บริการนำประปา ให้สมาชิก	128	ตุลาคม 2536	46,739
3.	กองทุนเกษตรกร 100,000 บาท	- คุ้มเงินเพื่อซื้อ ปุ๋ย, ยากำจัดศัตรูพืช, เมล็ดพันธุ์	78	6 เมษายน 2544	100,000
4.	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิต	- ระดมเงินออม ให้สมาชิกคุ้ม	104	1 สิงหาคม 2544	2,220

ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็งภายในชุมชนของหมู่บ้านหนองอีเหลอคือ

1. คนในหมู่บ้านบางคนไม่ให้ความสำคัญกับการร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน แสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการบริหารงานของหมู่บ้าน
2. ปัญหาเยาวชนกับยาเสพติด ยังคงมีอยู่ภายในหมู่บ้านแต่มีจำนวนไม่มากนัก

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ในปัจจุบันมีจำนวน 202 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 743 คน เป็นชาย 364 คน เพศหญิง 379 คน

ตาราง 2 จำนวนของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	364
หญิง	379
2. อายุ	
1 วัน – 3 ปีเต็ม	39
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	36
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	55
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	48
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	56
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	359
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	121
60 ปี 1 วันขึ้นไป	29

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม กรณีศึกษาบ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

(1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) ประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนว่าจะช่วยเหลือให้คนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในหมู่บ้านถึงแม้ว่าอัตราเงินกู้ยืมจะน้อยแต่สมาชิกกองทุนก็ให้เหตุผลว่า อย่างน้อยก็สามารถช่วยลดภาระในค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้านลงไปได้ เพราะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ดีกว่ากู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ามาก

(2) เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าประชาชนในหมู่บ้าน ในช่วงแรกที่มีการเสนอนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น คนในหมู่บ้านเข้าใจว่าเป็นการ แจกเงินหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1,000,000 บาท แล้วนำมาแบ่งให้ลูกบ้านครัวเรือนละเท่า ๆ กันทุกครัว เรือน แต่เมื่อนโยบายนี้ได้มีการนำเสนอที่ชัดเจนขึ้น ทำให้คนในหมู่บ้านเข้าใจถึงจุดประสงค์ที่แท้ จริงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากขึ้น ซึ่งเงินกองทุนนี้จะเข้ามาช่วยเหลือให้ชีวิตความ เป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านดีขึ้น และไม่ได้เป็นการให้เปล่า ต้องมีการกู้ยืม โดยจะมีการคิดอัตรา ดอกเบี้ยที่ต่ำและผลตอบแทนที่ได้จากการออกเงินกู้ยืมนี้ ก็จะหมุนเวียนอยู่ในชุมชนนั่นเอง

(3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ พบว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเข้าใจนโยบายดังกล่าวเกิดขึ้น เป็นการสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านรู้จักการบริหารจัดการเงินทุนและกำหนดทิศทาง การพัฒนาของหมู่บ้าน โดยนำดอกเบี้ยที่ได้ ไปใช้พัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการของคนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง เป็นการเสริมสร้างกระบวนการ พึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน

(4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองอี เหลอ พบว่า ระเบียบของการชำระคืนเงินกู้ของหมู่บ้านหนองอีเหลอนั้นกำหนดให้สมาชิกสามารถ เลือกที่จะชำระคืนเงินกู้ได้ตามระยะเวลาต่อไปนี้

ก่อน 3 เดือน

ระหว่าง 3 – 6 เดือน

ระหว่าง 6 – 9 เดือน

ระหว่าง 9 – 12 เดือน

1 ปี

โดยที่มีสมาชิกผู้กู้ 2 ราย ได้เลือกการชำระคืนเงินกู้ก่อน 3 เดือน และได้ทำการชำระคืนเงิน กู้หมดแล้ว ส่วนในรายอื่น ๆ นั้นยังไม่ครบกำหนดคืนเงินกู้ แต่ผู้กู้มีความคิดเห็นว่า ผู้กู้ทุกคนมี หน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการชำระคืนเงินกู้ของกองทุน เพื่อที่จะได้ให้ผู้ที่ทำการขอ กู้รายอื่น ๆ ต่อไป

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

(1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านหนอง อีเหลอเป็นไปตามระเบียบของกองทุนทุกประการ โดยที่ผู้กู้จะต้องทำตามขั้นตอนที่ระบุไว้ใน ระเบียบกองทุน คือ สมาชิกกองทุนจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อ การพัฒนาอาชีพ การ สร้างงาน เพิ่มรายได้ บรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต้องมีเอกสารประกอบการขอ กู้

คือ บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน และใบสัญญาขอกู้เงิน พร้อมด้วยผู้ค้ำประกันที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ 2 คน

(2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีของกองทุนมีเหรียญกษาปณ์ของกองทุนเป็นผู้รับหน้าที่ในการทำบัญชี ซึ่งคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน

(3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่าโครงการที่ขอกู้เงินนั้น จะเป็นการกู้เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพเดิมของตนเอง ซึ่งผู้กู้จะมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ก่อนแล้ว และมีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ดี เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด เพราะผู้กู้จะคิดว่า เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาไม่ใช่เงินของคน อาจใช้เงินอย่างไม่ระมัดระวัง

(4) การรับชำระหนี้ พบว่า ในการรับชำระหนี้เงินกู้คืน พบว่า มีการชำระคืนเงินกู้ครบแล้ว 2 ราย นอกนั้นยังไม่มีชำระคืนเพราะระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ กำหนดให้ชำระเงินกู้จากกองทุนคืนเป็นรายปีขณะนี้ยังไม่ครบกำหนด

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

(1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- จำนวนผู้กู้เงินจากกองทุนในปัจจุบันมีทั้งหมด 55 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 102 คน สมาชิกประเภทกลุ่มในหมู่บ้าน 1 กลุ่ม ผู้กู้นำไปประกอบอาชีพ แยกเป็น

เกษตรกรรม	50 ราย	จำนวนเงิน	785,200 บาท
ค้าขาย	2 ราย	จำนวนเงิน	30,000 บาท
ซ่อมรถจักรยานยนต์	1 ราย	จำนวนเงิน	20,000 บาท
ลูกเงิน	2 ราย	จำนวนเงิน	7,500 บาท
- ยอดเงินกู้ไปทั้งหมด 862,700 บาท

(2) ผลกระทบโดยตรง

- จำนวนสมาชิกผู้กู้ได้ 57 ราย คืนเงินแล้ว 2 ราย ปัจจุบันเหลือ 55 ราย
- จำนวนเงินสะสมปัจจุบัน (กรกฎาคม 2545) 23,310 บาท
- การขยายกิจการของผู้กู้พบว่าสมาชิกที่กู้ยืมเงินจากกองทุนพบว่า ผู้กู้มีการดำเนินกิจการที่เป็นรูปธรรม คือ กู้เพื่อไปลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่

เช่น ชื่อเมล็ดพันธุ์ ชื่อยาฆ่าแมลง เป็นต้น และมีการประกอบอาชีพใหม่ คือ การเลี้ยงวัวนม การเลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร

(3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งจากการบริหารจัดการกองทุนที่ดี เนื่องจากกองทุนได้มีระบบการเลือกคณะกรรมการที่ดี โดยเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถในหมู่บ้านหนองอีเหลอมาเป็นคณะกรรมการกองทุน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานในกองทุนอื่น ๆ ที่จัดตั้งก่อนหน้านี้มาก่อน และคณะกรรมการก็มีความสามารถในการบริหารงานกองทุน และสมาชิกกองทุนมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านว่าเงินจากกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้าน ลดการพึ่งพานายทุนลดการเป็นหนี้ในระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยค่อนข้างสูง และจะช่วยให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ โดยเมื่อเงินกองทุนได้คอกผลจากการชำระคืนเงินกู้ ผลประโยชน์ก็จะตกอยู่กับหมู่บ้าน และทางกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอได้มีการนำเงินดอกเบี้ยไปสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การเป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบของการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

(1) ประสบการณ์ในการดำเนินการของผู้กู้ ผู้กู้แต่ละรายมีประสบการณ์ในการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ในการดำเนินโครงการที่ขอกู้ เพราะส่วนมากผู้กู้ได้ทำการกู้เงินไปเพื่อลดรายจ่ายในอาชีพหลัก คือ ทำไร่ข้าวโพดและสวนน้อยหน่า

(2) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว โครงการที่ขอกู้เป็นการกู้เพื่อลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพในการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำมาแต่ดั้งเดิม คือ อาชีพเกษตรกรรม

(3) มีสมาชิกบางคนนำเงินกู้ยืมจากกองทุนไปชำระหนี้ในระบบให้กับนายทุนเพราะการอนุมัติเงินกู้ล่าช้า

(4) อาชีพหลักของสมาชิกผู้กู้ พบว่า โดยส่วนมาก คือ อาชีพทางการเกษตร คือ ทำไร่ข้าวโพด ทำสวนน้อยหน่า เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และมีอาชีพ ค้าขาย ซ่อมรถจักรยานยนต์

(5) รายได้ของครอบครัวพบว่า ผู้ที่มีแต่ละครอบครัวมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีมีประมาณ ครอบครัวละ 18,000 บาทต่อปี

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) จำนวนสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ กำหนดให้สมาชิกกู้ยืมได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ถ้ามีผู้กู้รายใดต้องการกู้เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท และผู้กู้แต่ละรายจะได้ยอดเงินกู้ไม่เท่ากันแล้วแต่ทางคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณา ตามความเหมาะสมของโครงการ

(2) เงินอื่น ๆ เป็นเงินของผู้กู้เอง

(3) สถานที่และวัตถุดิบพบว่า ผู้ที่มีอาชีพทำการเกษตร คือ ไร่ อ้อย สวนน้อยหน่า เลี้ยงวัวนม เลี้ยงไก่ ซ่อมรถจักรยานยนต์และขายของชำมีสถานที่การดำเนินโครงการอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองอีเหลอ โดยทำเลที่ตั้งจะมีผลต่อการจัดซื้อวัตถุดิบเพราะหมู่บ้านหนองอีเหลออยู่ห่างจากแหล่งซื้อหาวัตถุดิบ โดยวัตถุดิบที่สำคัญทางเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย อาหารสัตว์เป็นต้นขายของชำ คือ สินค้าขายภายในร้าน ซ่อมรถจักรยานยนต์ คือ อะไหล่ ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการจัดหาวัตถุดิบ

(3) เทคนิควิธีการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีเทคนิคการทำงานโดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านวัตถุมากขึ้น เช่น ใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน

(4) กำลังทำงาน พบว่า ผู้ที่ส่วนใหญ่จะมีกำลังทำงานโดยใช้แรงงานจากสมาชิกครอบครัว จะมีการจ้างงานจะจ้างเฉพาะผู้ที่ทำทำการเกษตร คือ ไร่ข้าวโพด สวนน้อยหน่าคือ หักข้าวโพด เก็บน้อยหน่า แต่จะจ้างเฉพาะในช่วงที่มีการเก็บผลผลิตเท่านั้น ส่วนกิจการอื่นไม่มีการจ้างงาน

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) การดำเนินกิจการ ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการนำเงินกู้มาใช้ตรงตามวัตถุประสงค์และดำเนินงานอย่างระมัดระวัง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

(2) การหาตลาดที่ดี พบว่า สมาชิกผู้กู้ที่กู้เงินไปลดรายจ่ายทางการเกษตรจะมีตลาดเดิมอยู่ก่อนแล้ว ผู้ที่ดำเนินกิจการร้านขายของชำและซ่อมรถจักรยานยนต์ กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนในหมู่บ้านและคนที่สัญจรผ่านไปมา ส่วนผู้ที่ทำการเลี้ยงวัวนม เลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ จะหาตลาดโดยทำการติดต่อพ่อค้าให้มารับซื้อ

(3) การทำบัญชี พบว่า ผู้ที่แต่ละรายไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง

(4) การวิเคราะห์และการประเมินพบว่า ผู้ที่มีความชำนาญในการประกอบอาชีพซึ่งทำให้ผู้ที่มีความสามารถเพียงพอที่จะนำโครงการ ไปสู่ความสำเร็จ

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- รายได้เป็นตัวเงิน พบว่า สมาชิกผู้ที่มีความคาดหวังว่าจะได้กำไรจากการลงทุนของเงินกู้ และลดการเป็นหนี้ในระบบมากขึ้น
- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ผู้ที่ทำการ เลี้ยงโคนม สุนัขและไก่ ได้ผลผลิตในขนาดที่เป็นลูกโคนมเพื่อขาย และเป็นพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ต่อไป

(2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

- สมาชิกผู้กู้ได้ขยายกิจการ ผู้ที่พิจารณาแล้วว่าแหล่งที่มาของเงินทุนนั้นดอกเบี้ยถูก ระยะเวลาในการคืนเงินที่เหมาะสม เพื่อกิจการของผู้จะ ได้ขยายต่อเนื่องได้อย่างเหมาะสม
- การนำเทคนิคที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากการติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น รวมทั้งการถามผู้รู้ผู้มีประสบการณ์มาก่อนในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง

(3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีการพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกผู้กู้สามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเอง คือ ผลผลิตมีคุณภาพ มีการขยายกิจการของผู้กู้ สามารถตัดสินใจและดำเนินกิจการ โดยใช้กำลังและความพยายามของตนเอง
- สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน โดยอาศัย ความรู้ ความสามารถของสมาชิกผู้กู้ มีการแก้ไขปัญหาจนสามารถประสบผลสำเร็จในกิจการของตน
- สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีความสามัคคีกันมากขึ้น เพราะสมาชิกกองทุนมีความสนใจในกิจกรรมกองทุนเหมือนกัน มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านว่าจะเข้ามาช่วยเหลือให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น และเป็นเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้าน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น

เงินที่ผู้กู้นำคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตของหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จเงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอหน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้เงินจากกองทุน บ้านหนองอีเหลอ ไปประกอบอาชีพ คือ อาชีพทางการเกษตร ปลูกพืช ทำไร่ข้าวโพด 28 ราย ทำสวนน้อยหน่า 13 ราย มันสำปะหลัง 1 ราย ทำสวนน้อยหน่าและข้าวโพด 4 ราย อาชีพทางปศุสัตว์ คือ เลี้ยงไก่ 1 ราย เลี้ยงวัวนม 1 ราย เลี้ยงสุกร 5 ราย ทางบริการ คือ ซ่อมรถจักรยานยนต์ 1 รายและขายของชำ 2 ราย กู้ฉุกเฉิน 2 ราย

(1) อาชีพทำไร่ข้าวโพด

- การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดีด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เงินลงทุน เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง
- การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการเตรียมการเพาะปลูก คุณภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าวโพด รวมทั้งทดลองหาตลาดใหม่ ๆ
- การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ข้าวโพดให้ผลผลิตที่ดี ปริมาณที่เหมาะสม และขายได้คุ้มกับการลงทุน

(2) อาชีพทำสวนน้อยหน่า

- การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดีด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เงินลงทุน เมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลง
- การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ การเตรียมน้ำไว้ให้พอเหมาะเมื่อน้อยหน่าออกลูก รวมถึงการเตรียมขายต้นพันธุ์น้อยหน่าพันธุ์ที่กำลังเป็นที่นิยมด้วย
- การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ น้อยหน่าให้ผลผลิตที่ดี ปริมาณที่เหมาะสม และขายได้คุ้มกับการลงทุน

(3) อาชีพทำมันสำปะหลัง

- การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดีด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เงินลงทุน การไถไร่ ยาน่าแมลง บัญ

- การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการเตรียมการไถไร่เพื่อเตรียมดินไว้ปลูกมันสำปะหลัง

- การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีปริมาณผลผลิตที่พอเหมาะ

(4) อาชีพเลี้ยงวัวนม

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืม จากกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนสำรองใช้จ่ายในกิจการเดิม ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการซื้อฟางที่มีคุณภาพดีและหาแหล่งขายที่มีราคาไม่แพง เพื่อลดรายจ่าย มีการให้อาหารวัวที่เหมาะสมกับวัวแต่ละตัว

- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ แม่วัวสามารถผลิตน้ำนมได้ปริมาณที่พอเหมาะ

(5) อาชีพเลี้ยงสุกร

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืม จากกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนสำรองใช้จ่ายในกิจการเดิม ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการอาหารเมล็ดที่มีคุณภาพดีและมีการให้กินอาหารตามธรรมชาติ เช่น ผักบุง หยวกกล้วย เพื่อลดรายจ่าย มีการสร้างคอกหมูให้เหมาะสมกับจำนวนหมูและดูแลเรื่องความสะอาด

- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ จะขายหมูให้ได้น้ำหนัก 80 กิโลกรัม

(6) อาชีพเลี้ยงไก่

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืม จากกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนสำรองใช้จ่ายในกิจการเดิม ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการอาหารเมล็ดที่มีคุณภาพดี มีการฉีดวัคซีนครบมีการดูแลเรื่องความสะอาด และไม่ให้ออกไก่อ่อนจนเกินไป

- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ จะขายไก่ให้ได้น้ำหนัก 0.5 กิโลกรัม

(7) อาชีพขายของชำ

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุนกู้ยืมจากกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนสำรองใช้จ่ายในกิจการเดิม ที่ประกอบอยู่ก่อนแล้ว

- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดวางของหน้าร้านให้เป็นระเบียบดูน่าซื้อหาของได้ง่าย วิธีการจัดการการวางแผนการค้าขาย ประสิทธิภาพการค้าขาย สินค้าชนิดใดที่ขายดีในหมู่บ้าน การซื้อสินค้าขายส่งที่มีราคาต่ำที่สุด

- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีการสอบถามและขอความคิดเห็นลูกค้าถึงสินค้าที่ต้องการให้นำมาขายเพิ่ม หรือยี่ห้อสินค้าที่เป็นที่นิยมของลูกค้า เพื่อให้ตรงตามความต้องการของคนในหมู่บ้านมากที่สุด

(8) ช่อมรดกจรรยาบรรณ

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุนกู้ยืมจากกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนสำรองใช้จ่ายในกิจการเดิมที่ประกอบอยู่ก่อนแล้ว

- มีกระบวนการที่ดี คือ การเลือกใช้อะไหล่ที่มีคุณภาพให้กับลูกค้า และซ่อมรถเสร็จทันวันทันนัดลูกค้า

- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การซ่อมรถให้ลูกค้าแล้วไม่หลงกลวงลูกค้าให้ซ่อมในส่วนที่ไม่จำเป็น หรือเปลี่ยนอะไหล่โดยพลการ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือของลูกค้า

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ กรณีศึกษาบ้านหนองอีเหลอ เพื่อทราบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

(1) การเกิดกองทุนพบว่า การเกิดกองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้านหนองอีเหลอนั้นเป็นที่มีความสามารถบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่องและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และปัญหาอื่น ๆ รวมทั้งยังสามารถเผชิญกับสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

(2) ระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอพบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านหนองอีเหลอนั้น มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนได้ เนื่องจากการบริหารจัดการกองทุนนั้นต้องคู่ที่คณะกรรมการกองทุนซึ่งเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการกองทุนเป็นหลัก ซึ่งปัญหาหลัก ๆ ที่เป็นที่เห็นของกองทุนหมู่บ้านนั้น คือ กองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน บัญชี การทำรายงาน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนนั้นจะจบการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น จึงทำให้ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงานเงินในกองทุน ขาดความรู้ในการทำบัญชี แต่หมู่บ้านหนองอีเหลอนั้นได้เลือกบุคคลที่มีคุณวุฒิ มีศักยภาพมาทำงาน

โดยผู้ที่ทำงานด้านเลขานั้นเป็นข้าราชการครูอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีความรู้ในการที่จะให้คำแนะนำต่อสมาชิกในการขอกู้ในเรื่องการเขียนคำร้องขอกู้ การบันทึกการประชุม เป็นไปได้ง่ายขึ้น เพราะถ้าในหมู่บ้านคนที่มีความรู้สูงและคนในหมู่บ้านให้ความนับถือ ได้เข้ามาช่วยบริหารงานกองทุนหมู่บ้านแล้ว จะทำให้การจัดการกองทุนเป็นระบบมากขึ้นและเป็นการวางแนวทางให้กับคณะกรรมการชุดใหม่ที่จะเข้ามาทำงาน

(3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านในรุ่นก่อนยังขาดโอกาสในการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันคนในหมู่บ้านเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษามากขึ้น จะเห็นได้จากคนในหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น

(4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การที่มีโครงการเงินกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาเป็นการช่วยให้คนในหมู่บ้านไม่ต้องไปกู้เงินกู้ยืมจากระบบ ที่มีดอกเบี้ยแพง และเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนบางรายที่ไม่มีเครดิตพอที่จะกู้เงินจากสถาบันการเงิน ได้มีโอกาสกู้เงินกองทุนเพื่อนำไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ และที่สำคัญเงินกองทุนนั้นก็ไหลเวียนอยู่ในหมู่บ้าน

(5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า จากการสังเกตโดยรวมแล้วหมู่บ้านหนองมี ความเข้มแข็ง เพราะอย่างแรกที่จะทำให้หมู่บ้านพัฒนาและเข้มแข็งได้ คือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาระดับหมู่บ้านนั้นผู้นำมีความสำคัญมาก เพราะคนในหมู่บ้านยังมีการศึกษาน้อย และค่อนข้างที่จะเชื่อผู้นำ และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันซึ่งถือเป็นผู้นำหมู่บ้านนั้น คนในหมู่บ้านให้ความนับถือว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

(1) ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

- มีการเสริมสร้างภูมิปัญญาความรู้ของสมาชิกกองทุน ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน
- มีการเสริมสร้างให้สมาชิกกองทุนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุน พัฒนาหมู่บ้านวางกฎเกณฑ์ กฎระเบียบกองทุนเพื่อให้คนในหมู่บ้านมีจิตสำนึกรักหมู่บ้านตนเองมากขึ้น
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
- การเคารพสิทธิของกันและกันมากขึ้น เพราะมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกองทุน และมีการจัดการประชุมกองทุน

(2) ปัจจัยด้านลบพบดังนี้

- การใช้เทคโนโลยีในหมู่บ้านมีมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อปัญหาการว่างงานเพิ่มมากขึ้น
- สมาชิกกองทุนไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุม
- การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบกองทุนของคณะกรรมการยังไม่ดี จึงทำให้สมาชิกบางราย ไม่เข้าใจถึงระเบียบกองทุนที่ชัดเจน
- ปัญหาด้านยาเสพติด การพนัน การไม่รู้หนังสือของคนในหมู่บ้าน

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้พบว่า จะต้องให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการจัดเวทีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ตามที่มีการจัดเวทีขึ้นมา เพราะคนในหมู่บ้านยังไม่มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียงกันเองความเข้มแข็งของชุมชน

(1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า

- เสริมสร้างสำนึกความเป็นหมู่บ้านความเป็นท้องถิ่น
- คนในหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน
- เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

(2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า

- ประชาชนในหมู่บ้านต้องมีรายได้เพิ่มขึ้น
- มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ในหมู่บ้าน
- ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และในการพัฒนาหมู่บ้าน
- คนในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือและร่วมมือกัน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองฮีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 - 1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 1.4 เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
 - 1.5 ประชาคมในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดค่าที่เข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย (ใช้ บร.7) และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด (ใช้ บร.2)

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอผู้ทำสารนิพนธ์มีขั้นตอนดำเนินการประเมินโครงการดังต่อไปนี้

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาระเบียบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านหนองอีเหลอ

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโม่เดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบ บร.1 – บร.12 บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ กรณีบ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการดำเนินการทั้ง 2 ระบบ คือ ระบบ A และระบบ B สรุปได้ดังนี้

ผลการดำเนินการหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้พบว่า

1. ประชาชนและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2. เงิน 1 ล้านบาทนั้นมีแนวโน้มว่าจะคงอยู่ เพราะผู้กู้มีความคิดเห็นว่าควรชำระคืนเงินกู้ เพื่อให้ผู้กู้รายอื่น ๆ ได้กู้บ้าง

3. ทศนคติของประชาชนของหมู่บ้านหนองอีเหลอ ที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ

1. ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อเงินกองทุนหมู่บ้าน ในกลุ่มนี้จะเชื่อว่าเงินกองทุนหมู่บ้านนั้นจะเข้ามาช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสที่ไม่มีเครดิตพอที่จะไปกู้เงินจากสถาบันการเงิน และเป็นการช่วยให้ผู้นำและคนในหมู่บ้านได้ร่วมมือกัน จัดระเบียบกองทุนที่เหมาะสมกับหมู่บ้านของตนเอง และเป็นการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้านอีกด้วย ถึงแม้ว่าอัตราเงินกู้้นั้นจะน้อยแต่สมาชิกกองทุนก็ให้เหตุผลว่า อย่างน้อยก็สามารถช่วยลดภาระในค่าใช้จ่ายในการทำ

เกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้านลงไปได้ เพราะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ดีกว่ากู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ามาก

2. ผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเงินกองทุนหมู่บ้าน ในกลุ่มนี้เชื่อว่าเงินกองทุนนั้นจะมาเพิ่มภาระให้กับตนเอง เพราะมีหนี้กับสถาบันการเงิน เช่น ธ.ก.ส สหกรณ์การเกษตร รวมถึงเงินกู้นอกระบบอยู่แล้ว ถ้ากู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ก็จะเป็นการสร้างหนี้เพิ่มขึ้นมาอีก และก็ไม่แน่ใจว่าเมื่อกู้เงินมา นำไปลงทุนตามโครงการจะประสบความสำเร็จหรือไม่

4. กระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุน พบว่าผู้กู้ทุกรายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กองทุนกำหนด

ผลการประเมินของหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายพบว่า

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้กู้ส่วนใหญ่ มีประสิทธิภาพดำเนินงานอยู่ก่อนแล้วเพราะโดยมากผู้กู้จะกู้ไปเพื่อลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพเดิม

2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้มีความสามารถในการดำเนินงานพอสมควร เนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อน เนื่องจากผู้กู้จะกู้ไปเพื่อลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพมากกว่าไปทำการลงทุนทำกิจการใหม่

3. อาชีพหลักของผู้กู้ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองอีเหลอมีอาชีพส่วนใหญ่ที่คล้ายกันคืออาชีพทางการเกษตร เช่น ทำไร่ข้าวโพด สวนน้อยหน่า

4. รายได้ของครอบครัวผู้กู้ พบว่ามีความแตกต่างกันไป แล้วแต่ขนาดกิจการของผู้กู้แต่รายได้เฉลี่ยของผู้กู้ต่อรายปีคือประมาณ 18,000 บาทต่อปี

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุจุดประสงค์ทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1. กองทุนบ้านหนองอีเหลอเกิดขึ้นได้พบว่าประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือกันและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางราชการ เช่น พัฒนาการอำเภอ

2. การบริหารกองทุนบ้านหนองอีเหลอ มีประธาน รองประธาน เลขานุการ ற்றுญิกผู้ตรวจสอบ ประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการ 9 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ที่คำปรึกษา 4 คน โดยจะเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยหมู่บ้านจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการประกอบอาชีพ โดยการแนะนำถึงเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการทำงาน

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนบ้านหนองอีเหลอ ยังไม่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ แต่คนในหมู่บ้านให้ความเห็นว่า เนื่องจากมีตลาดการขายสินค้าทางการเกษตรที่แน่นอนอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีการรวมตัวกัน

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น จากการสังเกตโดยรวมแล้วหมู่บ้านหนองมีความเข้มแข็ง คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอย่างแรกที่จะทำให้หมู่บ้านพัฒนาและเข้มแข็งได้ คือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาระดับหมู่บ้านนั้นผู้นำมีความสำคัญมาก เพราะคนในหมู่บ้านยังมีการศึกษาน้อย และค่อนข้างที่จะเชื่อผู้นำ และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันซึ่งถือเป็นผู้นำหมู่บ้านนั้น คนในหมู่บ้านให้ความนับถือว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ และคนในหมู่บ้านไม่มีปัญหาด้านสุขภาพและอนามัย

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

- คนในหมู่บ้านมีตลาดที่รองรับผลผลิตทางการเกษตร
- ประชาชนในหมู่บ้านและคณะกรรมการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- สมาชิกผู้กู้มีความคิดเห็นว่าควรชำระคืนเงินกู้ให้ตรงตามกำหนด

2. ปัจจัยด้านลบ

- คนในหมู่บ้านยังเป็นหนี้รายทุนนอกระบบ บางรายกู้เงินเพื่อไปใช้หนี้
- ประชาชนบางกลุ่มยังเล่นการพนัน เล่นหวยได้ดิน
- อาชีพของประชาชนในชุมชนยังพึ่งพาธรรมชาติอยู่มาก ถ้าปีไหนฝนไม่ตกตามฤดูกาลพืชผลทางการเกษตรของคนในชุมชนก็ได้รับความเสียหาย
- ประชาชนในหมู่บ้านยังไม่ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อใช้เป็นการต่อรองการขายผลผลิตทางการเกษตร

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้พบว่า จะต้องให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการจัดเวทีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ

ตามที่มีการจัดเวทีขึ้นมา เพราะคนในหมู่บ้านยังไม่มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียงกันเอง

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนบ้านหนองอีเหลอ มีดังนี้

1. ความสามัคคีของหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านยังมีความสามัคคีกันอยู่แต่จะไม่มากเหมือนสมัยก่อนและครอบครัวมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น
2. คนในหมู่บ้านจะให้ความเคารพนับถือคนในหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถ เสียสละส่วนรวม
3. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี สังคมยังเป็นแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนมากมีการให้ความช่วยเหลือ แนะนำในด้านการเกษตร
4. ในแต่ละครอบครัวสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ แต่ในช่วงเศรษฐกิจไม่ดีก็ทำให้รายได้ลดลงไปบ้าง และโดยมากประชาชนในหมู่บ้านจะทำอาชีพเกษตรกรรม รายได้จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ในแต่ละปีรายได้ก็จะไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับว่าปีใดจะขายผลผลิตได้ราคาดี หรือราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำ
5. ผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) เงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่ และมีเงินเพิ่มมากขึ้นจากดอกเบี้ยของสมาชิกผู้กู้
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ได้นำเงินไปลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพและเป็นเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินกู้นอกระบบ ทำให้มีเงินหมุนเวียนในครอบครัวมากขึ้น สามารถขยายกิจการได้มากขึ้น
3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) คนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน กรณีศึกษาระเบียบข้อบังคับกองทุนบ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. การกำหนดการชำระคืนเงินกู้ ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองอีเหลอเห็นว่า ควรให้มีการชำระคืนเงินกู้เป็นช่วงระยะเวลา ตามความเหมาะสมของโครงการที่สมาชิกขอกู้ และ ถ้าชำระคืนเงินกู้ได้เร็วกว่าระยะเวลา 1 ปี จะทำให้สมาชิกรายอื่น ๆ ได้กู้เงินเร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนฯ ของคณะกรรมการกรณีศึกษาบ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. ต้องมีการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุนว่าสามารถจัดการบริหารกองทุนได้จำนวนจำกัด และต้องให้ผู้กู้ที่ค้ำยอโอกาสดีกว่าก่อน
2. การให้สมาชิกเข้าใจถึงอัตราเงินกู้ว่า ทำมาในแต่ละคนได้เงินกู้ไม่เท่ากัน
3. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม
4. มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิก

1. สมาชิกต้องมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
2. สมาชิกต้องมีความเข้าใจในการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการ เพราะจำนวนเงินมีน้อยกว่าผู้ที่ขอกู้ และเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน
3. สมาชิกต้องให้ความสนใจในการร่วมประชุม ตั้งใจฟังคณะกรรมการที่จะแถลงถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกเอง

3. ข้อเสนอแนะ การนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. ผู้กู้บางรายนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ผู้กู้ควรนำเงิน ไปใช้ให้ตรงตามโครงการที่เขียนขอกู้
2. ควรมีการรวมกลุ่มผู้ทำอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้มากขึ้น
3. มีการแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการใหม่ในการประกอบอาชีพจากทางภาครัฐ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทำสารนิพนธ์ หลังจากเข้าไปศึกษาและประเมินโครงการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกรณีศึกษากองทุนบ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 ตำบลปากช่อง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. สมาชิกบางรายเห็นว่าเงินที่ให้กันั้นน้อยเกินไป ไม่พอในการนำไปลงทุนกิจการใหม่
น่าจะมีการให้วงเงินกู้มากกว่านี้
2. หน่วยงานของรัฐควรเข้าไปสนับสนุน โดยการให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพเดิม
และอาชีพใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
3. ส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้ บ้าน วัด และโรง
เรียน
4. ให้คนในหมู่บ้านมีการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามสืบไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุด
การเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ. (2544).
ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน. นครราชสีมา: ดีพร้อม.
- เยาวดี ราชัยกุลวิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ (หน้า 221 – 234).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ:
สหพัฒนาการพิมพ์.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544). คู่มือประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- <http://www.moi.go.th/i> <http://www.cdd.moi.go.th/may151.htm>
- <http://www.ScB.Co.th> http://www.gotofb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf
- <http://www.nso.go.th/thai/stat/sociohs/soceffect.htm> <http://oneyear.thaigov.go.th/>